

ligheden for, at den overordnede anklagemyndighed af egen drift eller efter klage kan tage afgørelser op til fornyet behandling.

To-instanssystemet og klagefristen gælder imidlertid ikke ved behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, jf. retsplejelovens kapitel 93 a. Hvis politimesteren afslår at yde erstatning i en sag, kan afgørelsen herom således – uden at der gælder nogen klagefrist – påklages til yderligere tre instanser, nemlig statsadvokaten, rigsadvokaten og justitsministeren.

Hertil kommer, at der er en særlig nem adgang til domstolsprøvelse af den administrative afgørelse om erstatningskravet. Imødekommes erstatningskravet ikke, kan den erstatningssøgende således inden to måneder efter meddelelse om afslaget begære kravet indbragt for retten, jf. nærmere retsplejelovens § 1018 f. Kravet indbringes i så fald for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning. Det er ikke nogen betingelse, at den administrative klageadgang er udnyttet, før sagen begæres indbragt for retten. Den erstatningssøgende kan f.eks. vælge at begære statsadvokatens afgørelse indbragt for retten uden forinden at klage til rigsadvokaten.

Som nævnt gælder der en to måneders-frist for begæring om domstolsprøvelse, der løber fra det tidspunkt, hvor erstatningssøgende har fået meddelelse om afslaget på erstatning. Har erstatningssøgende oversiddet fristen, kan den pågældende imidlertid blot – uden at der gælder nogen klagefrist – klage til den umiddelbart overordnede myndighed. Der løber herefter en ny to måneders frist fra det tidspunkt, hvor erstatningssøgende har fået meddelelse om den overordnede myndigheds afgørelse.

De gældende regler åbner således mulighed for en administrativ behandling i op til fire instanser efterfulgt af en domstolsprøvelse – eventuelt i flere instanser. Samtidig kan to måneders fristen for at begære kravet indbragt for retten »omgås« ved, at man klager til den overordnede anklagemyndighed og derefter begærer denne myndigheds afgørelse indbragt for retten.

Justitsministeriet finder ikke, at denne retstilstand er hensigtsmæssig. Det foreslås derfor, at der også i sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning indføres et to-instanssystem og en klagefrist på 4 uger, og at det gøres til en betingelse for at begære domstolsprøvelse, at man forinden har udnyttet den administrative klageadgang.

Forslaget om indførelse af statsadvokatmodellen – kombineret med oprettelsen af politiklagenævn og en udvidet adgang til advokatbeskikkelse – indebærer, at statsadvokaterne fremover skal behandle klager over politipersonalets adfærd samt efterforske

straffesager mod politipersonale og afgøre tiltale-spørgsmålet. Statsadvokaterne behandler i forvejen klager over politiets efterforskning i straffesager.

Justitsministeriet finder det på denne baggrund mest hensigtsmæssigt, at det som udgangspunkt overlades til statsadvokaterne som 1. instans at træffe afgørelse om erstatningskrav i anledning af strafferetlig forfølgning, og således at statsadvokaternes afgørelser kan påklages én gang til den umiddelbart overordnede myndighed, dvs. rigsadvokaten. Der ved opnås det, at et erstatningskrav kan behandles i sammenhæng med en eventuel klage over det efterforskningskridt, f.eks. en anholdelse, der har ført til, at kravet blev rejst, og herunder en eventuel klage over politipersonalets adfærd, f. eks. en klage over unødigt magtanvendelse i forbindelse med anholdelsen.

Samtidig følger det imidlertid af den foreslåede § 1018 e, stk. 1., 2. pkt., at justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at visse sager skal afgøres af rigsadvokaten eller af justitsministeren som 1. instans. Med hjemmel i denne bestemmelse vil der f.eks. kunne fastsættes regler om, at en sag af statsadvokaten skal forelægges for rigsadvokaten eller (gennem rigsadvokaten) for justitsministeren til afgørelse, såfremt sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Desuden foreslås det som nævnt, at den administrative klageadgang skal være udnyttet, før der er adgang til at begære kravet indbragt for retten til prøvelse, således at det er rigsadvokatens afgørelse, der indbringes for retten. Det er i den forbindelse fundet mest hensigtsmæssigt, at sagen indbringes for retten af vedkommende statsadvokat, der har behandlet sagen som 1. instans, jf. den foreslåede bestemmelse i § 1018 f, stk. 1. Den gældende to måneders-frist for at begære domstolsprøvelse forslås opretholdt, således at fristen regnes fra meddelelsen om rigsadvokatens afgørelse. Er afgørelsen undtagelsesvis truffet af justitsministeren, enten som klageinstans eller som 1. instans, er det justitsministerens afgørelse, der kan begæres indbragt for retten, og to månedersfristen regnes i så fald fra meddelelsen om justitsministerens afgørelse. Også i disse tilfælde er det statsadvokaten, der indbringer sagen for retten.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6-8.

5. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser m.v.

Lovforslaget indebærer en række merudgifter i form af blandt andet øget ressourcebehov ved anklagemyndigheden, udgifter i forbindelse med politi-